

Práva dieťaťa a systém ich ochrany v Slovenskej republike

Anotácia: Štúdia je zameraná na priblíženie existujúceho systému ochrany základných práv a slobôd v rovine inštitucionálnej – konkrétnej ako nevyhnutnej súčasti každého demokratického a právneho štátu. Ochrana ľudských práv je stále aktuálnou otázkou a zasluhuje si náležitú pozornosť. Napriek rozširujúcemu sa mechanizmu ich ochrany vychádzame z predpokladu, že nie všetky práva a všetky tieto formy ochrany sú známe verejnosti, čo je predmetom daného výskumu. Štúdia tak obsahuje vybrané formy ochrany základných práv a slobôd (verejný ochranca práv, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva), zameriava sa na ochranu jednej z ohrozených skupín – detí. Zámerom je priblížiť aktuálne problémy porušovania ich práv a prezentovať výsledky výskumu, ktorý je súčasťou štúdie.

Kľúčové slová: ľudské práva, práva detí, systém ochrany práv, verejný ochranca práv, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva.

Úvod

Téma ľudských práv a slobôd je nevyčerateľná, nestráca na svojej aktuálnosti a dotýka sa každého z nás. Nie je predmetom záujmu diskusií iba v odbornej (právnej, politologickej, sociálnej...), vedeckej rovine, avšak určitý okruh otázok je povýšený na túto úroveň a je potrebné ich stále skúmať. Domnievame sa, že jednou z otázok, ktorou je potrebné sa zaoberať i naďalej na vedeckých fórach, v legislatívnej a ďalšej oblasti je otázka ochrany základných práv a slobôd, fungujúci režim a možnosti rozširovania tohto rámca v Slovenskej republike i mimo jej územia. Dôvodom tejto „neustálej“ pozornosti je prirodzená nevyhnutnosť, základné práva a slobody sa dotýkajú každého z nás, garantujú reálnu existenciu ľudskej bytosti, umožňujú kultúrne sa rozvíjať, podieľať sa na štátnej moci, poskytujú právnu ochranu, a tak zabezpečujú nerušenú realizáciu priznaných práv a slobôd. I keď sme v (Česko)Slovenskej republike oslávili vyše 20 rokov slobody, v podmienkach samostatnej Slovenskej republiky sedemnáť rokov, v spoločnosti možno stále vnímať niektoré „nedostatky“ sprevádzajúce demokratický štát. Občania nevedia/nechcú využívať možnosti dotýkajúce sa realizácie práv a slobôd dané demokraciou, nové alternatívy chrániace práva a záujmy (nielen) občanov, ktoré si pomaly osvojujeme. Domáhať sa právnej ochrany súdnou cestou možno považovať za *tradičný* spôsob, ktorý je verejnosti azda najznámejší, ale otázkou zostáva, do akej miery sú známe i ďalšie eventuality vytvorené v podmienkach demokracie a inkorporované i do nášho systému, resp. kreované postupne v Slovenskej republike. Stále sa rozširujúci katalóg základných práv a slobôd vyžaduje adekvátne tomu rozširujúci sa diapazón prostriedkov právnej pomoci a ochrany týchto práv.

Zámerom vedeckej štúdie je priblížiť z existujúceho systému ochrany ľudských práv a slobôd konkrétne možnosti a zároveň preskúmať, do akej miery je tento mechanizmus známy verejnosti. V tomto kontexte zároveň sústredíme pozornosť na práva dieťaťa, ktoré podľa nášho názoru patria do relatívne málo známej oblasti, patria k témam, o ktorých sa ešte pred niekoľkými rokmi málo hovorilo. Prioritným záujmom je predložiť výsledky výskumu z danej oblasti. Vychádzame z predpokladu, domnienky, že ľudia poznajú niektoré svoje základné práva a slobody, avšak prostriedky – činnosť štátnych orgánov či rôznych inštitúcií – sú menej známe, často absentujú základné informácie o existencii a činnosti konkrétneho inštitútu chrániaceho základné práva a slobody, ktorý poskytuje právnu a inú pomoc jednotlivcom v prípade porušenia, zásahu do ich práv a slobôd.

Štúdia je koncipovaná do dvoch častí – teoretická, ktorá vychádza z právnej úpravy s dôrazom na vytvorený inštitucionálny systém v Slovenskej republike, druhá časť, empirická, predstavuje uskutočnený výskum s jeho výsledkami, ktoré majú potvrdiť či vyvrátiť

stanovený predpoklad. Vychádzajúc z týchto výsledkov, štúdiá poskytujú závery o znalosti práv detí v spoločnosti, alternatívach domáhať sa ich ochrany v Slovenskej republike, ako aj názoroch respondentov na informovanosť o týchto možnostiach v našich podmienkach.

Ochrana základných ľudských práv a slobôd nie je len otázkou vnútroštátnou, ako to bolo v podstate až do polovice 20. storočia, ale aj nadštátnou.¹ Základom vnútroštátnej ochrany je norma najvyššej právnej sily, a to Ústava Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je právo na súdnu a inú právnu ochranu, bez ktorého existencie by sa nemohlo uplatniť žiadne iné právo. Právo na súdnu ochranu je v Ústave Slovenskej republiky novým inštitútom. Z jeho obsahu vyplýva, že každému je zaručené domáhať sa svojho práva zákonom určeným postupom na nezávislom a nestrannom súde alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Nezávislé a nestranné súdnictvo predstavuje jednak sústavu všeobecných riadnych súdov (okresné sudy, krajské sudy a najvyšší súd), ako aj právo domáhať sa ochrany svojich práv na Ústavnom súde Slovenskej republiky, čo predstavuje v porovnaní so všeobecnými súdmi relatívne nový prvok vytvorený po roku 1989 v ČSFR, a zriadený aj v samostatnej Slovenskej republike.

Základné práva a slobody v Slovenskej republike však chráni celý rad ďalších štátnych orgánov a inštitúcií, z ktorých môžeme spomenúť klasické či taktiež ako súdne orgány tradične známe, ako je prokuratúra, polícia, advokácia, právna pomoc – poradenstvo (komerčným) právnikom, notárom, ale na tomto mieste je zámerom poukázať na novšie – vytvorené v neskoršom období, čo môže byť zároveň dôvodom, že nie sú veľmi rozšírené a natoľko známe medzi našimi občanmi. Ďalším argumentom nášho záujmu smerujúcemu k inštitútu verejného ochrancu práv a Slovenského národného strediska pre ľudské práva je skutočnosť, že vyvíjajú značné aktivity na ochranu práv marginalizovaných skupín, rizikových – ľahko zraniteľných subjektov – detí, ktoré sú zahrnuté i v našom výskume. Nevyhnutnosť zabezpečiť dieťaťu osobitnú starostlivosť bola ustanovená vo viacerých medzinárodných dokumentoch, z ktorých je najvýznamnejším *Dohovor OSN o právach dieťaťa z 20. novembra 1989*, ku ktorému pristúpila i Slovenská republika. Dohovor je vzhľadom na svoj obsah rozsiahlym katalógom zakotvujúcim práva dieťaťa rôznych oblastí spoločenského života. Opiera sa o niekoľko základných princípov vyjadrených v jednotlivých článkoch, vychádza z princípu, že všetky práva sa vzťahujú na všetky deti bez výnimky a štát je povinný ich chrániť pred akoukoľvek formou diskriminácie. V prípade garancie práv detí zakotvených v dohovore mohli by sme tieto rozdeliť do dvoch skupín, a to ako práva všeobecné, ktoré sú upravené priamo ústavou a priznávajú sa každému (právo na život, sloboda prejavu, sloboda združovania, zhromažďovania...), a práva špecifické – viažuce sa na status dieťaťa. Z dohovoru vyplýva, že štát nesmie porušovať žiadne právo a musí prijímať pozitívne opatrenia na ich propagáciu a dodržiavanie, musí poskytovať dieťaťu primeranú starostlivosť v prípade, keď ju nemôžu poskytnúť rodičia alebo iné osoby. Obsahuje ďalšie práva, ako to, že žiadne dieťa nesmie byť vystavené svojvoľnému zasahovaniu do svojho súkromného života, rodiny, domova, korešpondencie a pred útokmi na jeho česť alebo povesť, priznáva dieťaťu ochranu pred prácou, ktorá ohrozuje jeho zdravie, výchovu a rozvoj, dieťa má právo od narodenia na meno a štátnu príslušnosť a podľa možnosti právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť. Dieťa má právo na zabezpečenie životnej úrovne, primeranej jeho telesnému, duševnému, duchovnému, morálnemu a sociálnemu rozvoju a rodičia majú prvoradú povinnosť zabezpečiť dieťaťu primeranú životnú úroveň. Povinnosťou štátu je zabezpečiť, aby sa táto povinnosť plnila a mohla plniť, a tak zodpovednosť štátu môže zahŕňať materiálnu pomoc rodičom a ich deťom. Obsahom dohovoru je i povinnosť štátov rešpektovať práva, povinnosti a zodpovednosť rodičov a ďalších osôb zodpovedných za dieťa,

¹ SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv)* II. rozšírené vydanie. Žilina : Poradca podnikateľa 2006, s. 28

povinnosť štátu poskytovať primeranú pomoc rodičom pri výchove detí a ďalšie práva detí, ako aj povinnosti štátov.²

Verejný ochranca práv, orgán ochrany práva, známy aj ako ombudsman. Tento inštitút je známy aj v iných krajinách (zriadený aj napr. v Českej republike) a svoj pôvod má vo Švédsku. Verejný ochranca práv je nezávislým orgánom Slovenskej republiky, ktorý chráni základné práva a slobody fyzických a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom.

Verejný ochranca práv bol v Slovenskej republike vytvorený až v roku 2001, a to ú. z. č. 90/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky a vykonávacím zákonom č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v Slovenskej republike v znení neskorších predpisov.

Pôsobnosť ombudsmana sa vzťahuje na orgány štátnej správy, územnej samosprávy a fyzické a právnické osoby, ak rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb vo verejnej správe. Nevzťahuje sa na ústavné orgány – Národnú radu Slovenskej republiky, vládu, prezidenta, Ústavný súd Slovenskej republiky, ďalej na Najvyšší kontrolný úrad, spravodajské služby, rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru, prokuratúru a súdy (s výnimkou štátnej správy súdov), veci operačnej a mobilizačnej povahy.

Verejný ochranca práv nemôže rozhodovať, nemôže rušiť či meniť individuálne správne akty vydávané inými orgánmi verejnej správy, nemôže sankcionovať, ale môže upozorňovať, informovať a svojou autoritou sa výrazne podieľať na zabezpečení vymožitelnosti práva v Slovenskej republike. K posilneniu jeho právomoci došlo doplnením ústavy v roku 2006 (ú. z. č. 92/2006 Z. z.), na základe čoho má možnosť obrátiť sa na Ústavný súd Slovenskej republiky. Má oprávnenie podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Zvýraznila sa aj povinnosť orgánov štátnej správy voči verejnému ochrancovi práv, povinnosť poskytnúť súčinnosť.

Na ombudsmana sa môže obrátiť každý, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody. Verejný ochranca podnet odloží, ak vec nepatrí do jeho pôsobnosti, a môže odložiť, ak vec, ktorej sa týka, prejednáva súd, alebo od udalosti uplynuli 3 roky v deň doručenia podnetu, je zjavne neopodstatnený, anonymný alebo opakovaný bez nových skutočností. Pri vybavovaní podnetu je ombudsman oprávnený vstúpiť do objektov orgánov verejnej správy, vyžadovať doklady, spisy, klásať otázky a orgány verejnej správy sú povinné mu umožniť vykonávať svoju činnosť tým, že mu poskytnú potrebné informácie, zapožičajú spis a pod.

Vytvorením inštitútu verejného ochrancu práv v Slovenskej republike sa opäť rozšírili možnosti právnej – mimosúdnej ochrany (nielen) občanov Slovenskej republiky v prípadoch, keď dochádza k zásahom – porušovaniu ich základných práv a slobôd. O tom, že si táto forma ochrany našla cestu k občanovi, svedčí počet podaní, ktoré sa zvyšujú. Dôvodom nárastu je pomerne rýchla služba občanovi; skutočnosť, že kancelária verejného ochrancu práv nad rámec svojej činnosti poskytuje právne rady a usmernenia. Činnosť verejného ochrancu práv spočíva aj v tzv. sociálnej pomoci osobám, kde sa zaraďujú aj deti, ktoré nie sú schopné využiť všetky zákonné možnosti poskytované správnym konaním, pretože sú pre nich procesné podmienky takéhoto konania veľmi komplikované a náročné na ich pochopenie. Keďže deti sú minoritnou skupinou obyvateľstva, ktorá sa nevie sama brániť, je povinnosťou štátu dôsledne zabezpečovať uplatnenie ich práv, a to aj prostredníctvom verejného ochrancu práv. Opodstatnenosť tohto inštitútu, ako aj charakteristika *ochrancu práv detí* zvyrazňuje konkrétna činnosť ombudsmana a pre názornosť sumarizujeme prípady, s ktorými sa

² Dohovor OSN o právach dieťaťa z 20. novembra 1989, www.snspl.sk

najčastejšie na verejného ochrancu práv obracajú dotknuté osoby v súvislosti s dodržiavaním práv dieťaťa: vo veciach odstránenia zbytočných priet'ahov v súdnom konaní o určenie výživného, zverenia dieťaťa do výchovy a úpravy práv styku s maloletými deťmi po rozvođe manželstva, určovania otcovstva či práva na vzdelanie. Výnimkou nie sú podnety, ktoré namietajú konanie, rozhodovanie a nečinnosť úradov práce sociálnych vecí a rodiny vo veciach poskytovania dávok sociálnej pomoci.³

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva patrí od svojho vzniku v Slovenskej republike medzi popredné inštitúcie zaoberajúce sa ľudskými právami na Slovensku. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva bolo zriadené zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva s účinnosťou od 1. januára 1994. Na stredisko sa môže obrátiť každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa cíti diskriminovaná konaním alebo nečinnosťou súdov, prokuratúry, iných štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy, orgánov záujmovej samosprávy a iných inštitúcií. Zaoberá sa poskytovaním právneho poradenstva v otázkach diskriminácie, pri prejavoch intolerancie a v prípadoch porušovania zásady rovnakého zaobchádzania pre všetkých obyvateľov SR a je podľa zákona tiež oprávnené na požiadanie zastupovať účastníka v konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania. Jeho úlohou je komplexné pôsobenie v oblasti ľudských práv a základných slobôd, pričom jeho činnosť môžeme zhrnúť a uviesť ako hlavné oblasti:

- monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv, dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania,
- zabezpečuje právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavu intolerancie,
- zhromažďuje a poskytuje informácie o rasizme, xenofóbii a antisemitizme v Slovenskej republike, uskutočňuje výskumy na poskytovanie údajov v oblasti ľudských práv a základných slobôd a šíri informácie,
- poskytuje právne poradenstvo v otázkach diskriminácie, porušovania zásady rovnakého zaobchádzania.

V rámci svojej činnosti, ako už vyplýva z uvedeného, monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a slobôd, taktiež uskutočňuje výskumy a prieskumy v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv dieťaťa.

V oblasti ochrany práv detí zaznamenáva stredisko neustále pribúdanie počtu prípadov namietajúcich porušenie práv detí, pri ktorých sa zvyšuje rôznorodosť a zložitosť ich riešenia. Poradenstvo, ktoré poskytuje stredisko v oblasti práv detí, sa viaže predovšetkým na aplikáciu zákona o rodine a zákona o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele. Pre názornosť môžeme vytvoriť okruhy a poukázať na prípady porušovania práv detí, s ktorými sa na stredisko obrátili o pomoc a poradenstvo rodičia, zákonní zástupcovia a ďalšie osoby pracujúce s deťmi, a to: úprava styku rodiča s maloletým dieťaťom, zmena zverenia, integrácia postihnutých detí či prípady šikanovania.⁴

Slovenská republika má okrem naznačených mechanizmov vytvorený širší systém chrániaci práva a slobody vrátane ochrany práv detí, na úrovni štátnych orgánov, organizácií a združení. Približené formy však na rozdiel od súdnej formy či poskytnutím ochrany políciou alebo inou inštitúciou vykazujú osobitný prístup k takému špecifickému subjektu, akým dieťa nepochybne je, a k ucelenejšiemu riešeniu jeho problému. Napriek tomu zastávame názor, že je nevyhnutné zriadenie nezávislej inštitúcie s personálnym a materiálnym vybavením, ktorá by sa komplexne venovala ochrane práv detí, dôsledne monitorovala všetky relevantné oblasti zakotvené v dohovore, čo vyplynulo i z vyhodnotených výsledkov prieskumu.

³ Bližšie: www.vop.sk

⁴ Bližšie: Správy o dodržiavaní ľudských práv na Slovensku, www.snslp.sk

EMPIRICKÁ ČASŤ – PRIESKUM

V tejto empirickej časti nadväzujeme na teoreticko-odborné poznatky prezentované v úvodnej časti štúdie a rozširujeme ich vzhľadom na potrebu zvýšiť úroveň poznania širokej verejnosti o názory skúmanej problematiky týkajúcej sa práv dieťaťa. V prieskume sme tiež zisťovali znalosti respondentov v oblasti ľudských práv, ako aj ich znalosti o existujúcich orgánoch ochrany práv detí v Slovenskej republike. Významné bolo poznanie na základe názorov respondentov, ktorým preferujú zriadenie samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí.

Na účely vykonania sociologického prieskumu a špecifického výskumu existuje niekoľko druhov výskumných metód, spomedzi ktorých sa nám pre veľké množstvo výhod, javila ako najlepšia alternatíva forma dotazníka.

Cieľ prieskumu

Primárnym cieľom prieskumu, ktorý sme uskutočnili v období od 19. 3. 2009 do 14. 7. 2009, bolo na základe náhodne vybranej vzorky respondentov:

1. Skúmať názory a preferencie v otázkach znalosti práv detí, ako aj hodnotenie efektívnosti orgánov ochrany práv detí.
2. Zistiť postoj širokej verejnosti k zriadeniu samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí v Slovenskej republike.

V prieskume sme si stanovili nasledujúci postup a úlohy:

- ✓ sformulovať cieľ a prieskumné hypotézy,
- ✓ určiť vhodné metódy a techniky,
- ✓ vybrať prieskumnú vzorku,
- ✓ zostaviť dotazník,
- ✓ vyhodnotiť, analyzovať a interpretovať získané údaje.

Prieskumné hypotézy

Na základe stanoveného cieľa sme si stanovili dve prieskumné hypotézy. Pri ich overovaní sme vychádzali z predchádzajúcej analýzy a interpretácie získaných údajov. Snažili sme sa tieto hypotézy potvrdiť alebo vyvrátiť na základe rozboru spracovaných dát. Na potvrdenie alebo vyvrátenie sme si zvolili pri každej hypotéze osobitné kritérium overovania. Analýza predmetnej problematiky nám umožnila sformulovanie nasledujúcich hypotéz:

Hypotéza **H1**: Tvrdíme, že väčšina respondentov má znalosti v oblasti práv detí a tiež pozitívne hodnotí činnosť orgánov ochrany práv detí.

Hypotéza **H2**: Tvrdíme, že väčšina respondentov sa kladne vyjadrí k zriadeniu samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí.

Metódy prieskumu a prieskumná vzorka

Na účely sociologického prieskumu a špecifického výskumu existuje niekoľko druhov výskumných metód. V našom prieskume sme použili metódu dotazníkového šetrenia, kde

sme predložili respondentom dotazník vlastnej konštrukcie. Dotazník patrí k špecifickým metódam na získavanie spätnej väzby od účastníkov akéhokoľvek procesu. Je to metóda, ktorá zhromažďovanie údajov zakladá na pýtaní sa osôb. Charakterizuje sa tým, že je určená na hromadné získavanie údajov na štatistické spracovanie. Týmto spôsobom je možné zachytiť názory účastníkov takmer presne k danému problému a v prípade potreby vyzvať ich okrem iného aj na možnosť navrhnúť zlepšenia v tejto oblasti. Správne použitie metódy dotazníka vyžaduje náležitú teoretickú prípravu. Základnou podmienkou účelného koncipovania dotazníka je presná formulácia konkrétneho cieľa a úloh dotazníka.

Zvolením metódy dotazníkového šetrenia sme sa rozhodli pre metódu kvantitatívneho výskumu, pretože je to metóda, ktorá sa pri zisťovaní postojov používa najčastejšie a tiež je podľa nášho názoru ľahšie spracovateľná ako metódy kvalitatívneho výskumu (napr. interview). Keďže nie je potrebný osobný kontakt s každým respondentom a získa sa aj potrebné množstvo údajov, javila sa nám táto metóda ako najlepšia alternatíva spomedzi ostatných druhov výskumných metód. V dotazníku sme sa snažili klásť jasné, jednoznačné a zrozumiteľné otázky, keďže z dôvodu anonymity pri vyplňovaní neprichádzala do úvahy verbálna inštrukcia. Otázky boli kladené uzavreté (teda štruktúrované), ktoré ponúkali respondentom voľbu medzi dvoma alebo viacerými alternatívami. Otázkami sme zisťovali fakty a postoje respondentov a konštrukciu dotazníka sme zamerali na získanie podkladov na verifikáciu zvolených hypotéz.

Prieskumnú vzorku tvorilo 163 respondentov vo vekových kategóriách do 25, 35, 45, 60 a nad 60 rokov. Najviac zastúpenú skupinu tvorili respondenti od 36 do 45 rokov, boli ženského pohlavia so stredoškolským vzdelaním s maturitou, pochádzali z Bratislavského a Trnavského kraja a boli rodičmi minimálne dvoch detí.

Organizácia a spracovanie prieskumu

Prieskum bol realizovaný v mesiacoch marec až júl, konkrétne od 19. 3. 2009 do 14. 7. 2009 (keď bol distribuovaný prvý dotazník a doručený posledný dotazník). Dotazník obsahoval 18 uzavretých otázok, ktoré ponúkli respondentom voľbu medzi dvoma alebo viacerými alternatívami, kde správnu možnosť vyznačili krížikom do rámčeka. Bolo im doporučené, aby zvolili len jednu možnosť odpovede, ale boli tiež upozornení, že je možnosť označiť aj viac odpovedí. Tiež boli respondenti upozornení, že ak by sa vyskytla otázka, na ktorú by nevedeli odpovedať, zvolia možnosť „*Neviem posúdiť*“, „*Nie nepoznám*“. Pri vyhodnocovaní vyplnených dotazníkov sme ale zistili, že žiadny respondent nevyužil možnosť označiť viac ako jednu správnu odpoveď a tiež boli všetky otázky vyplnené, čiže nebola vynechaná žiadna odpoveď. Distribuovaných bolo 250 dotazníkov, pričom časť sme rozposlali prostredníctvom e-mailu a podstatnú časť sme distribuovali osobne. Týmto spôsobom sme získali aj návratnosť vyplnených dotazníkov. Časť dotazníkov, ktoré sme osobne distribuovali medzi verejnosť, sme získali obratom naspäť vyplnené, avšak dotazníky, ktoré sme rozposlali prostredníctvom e-mailu prichádzali postupne, alebo neprišli vôbec. Návratnosť bola pomerne vysoká – približne 65 %, pretože z 250 distribuovaných dotazníkov sa vrátilo správne vyplnených 163. Spracovanie údajov sme uskutočnili číselným (tabuľka) a percentuálnym (graf) vyhodnotením údajov.

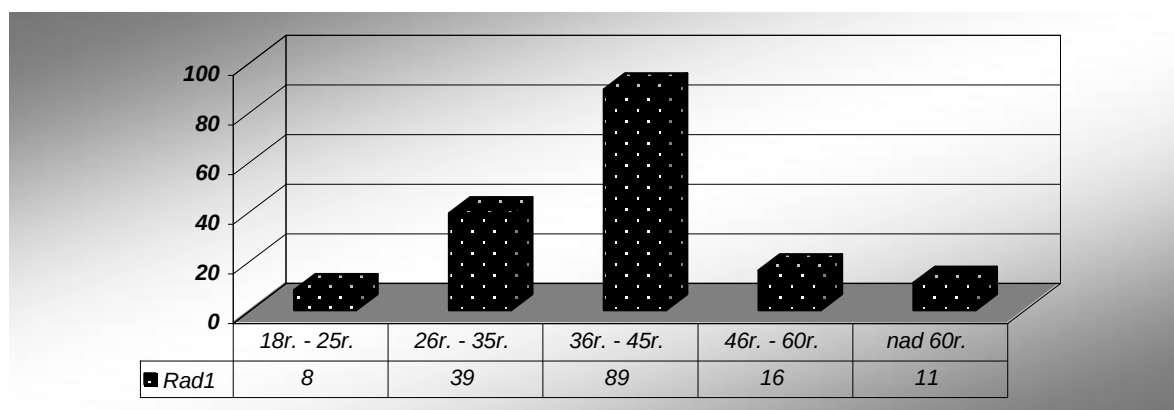
Výsledky prieskumu – overovanie hypotéz

Pri spracovaní údajov sme použili tabuľky a grafy, ktoré sú prehľadnou a úspornou formou prezentovania výsledkov. Údaje boli spracované matematicko-štatistickými metódami. Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky údaje sú vyjadrené v percentách. Na projekte sa zúčastnilo 163 respondentov z radov širokej nešpecifikovanej verejnosti. Po zozbieraní

dotazníkov od respondentov boli údaje zaznamenané do frekvenčnej tabuľky. Následne na to bol vytvorený graf, ktorý je prehľadným vyjadrením výskumného záujmu.

Tabuľka 1 **Vek respondentov**

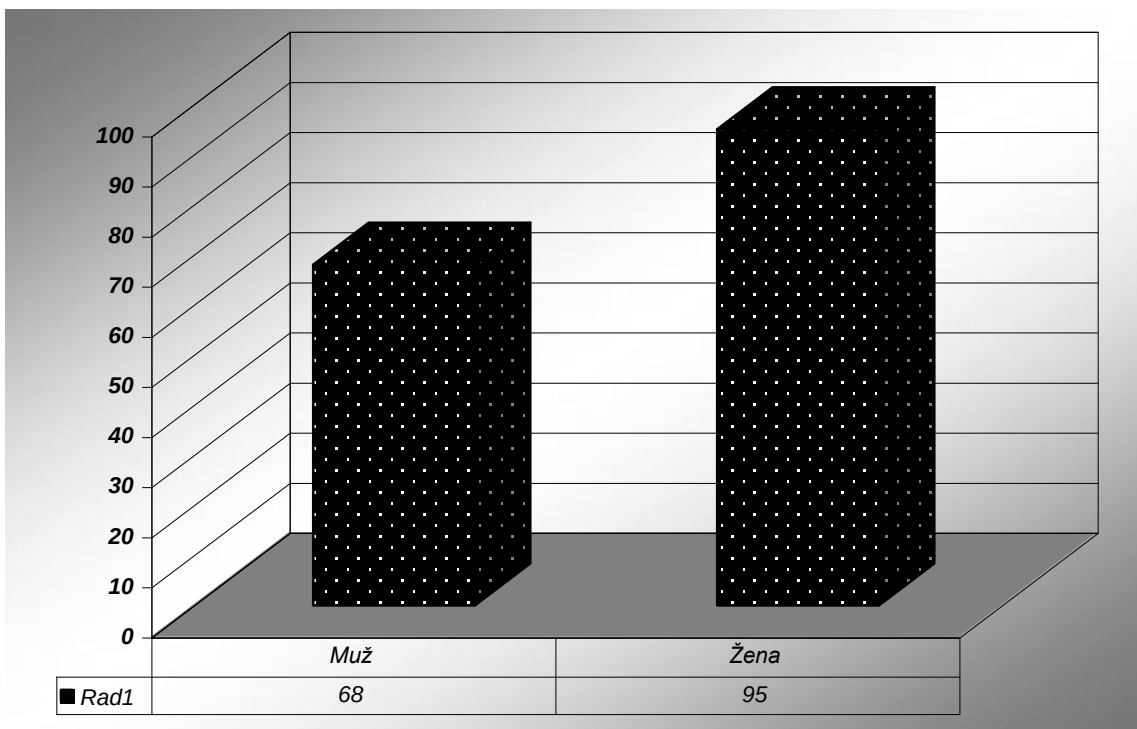
18 rokov – 25 rokov	8
26 rokov – 35 rokov	39
36 rokov – 45 rokov	89
46 rokov – 60 rokov	16
Nad 60 rokov	11
SPOLU RESPONDENTOV	163

Najviac respondentov je zo skupiny vo veku 36 až 45 rokov, ktorí tvoria 54 % a najmenej zastúpenú skupinu tvoria respondenti vo veku 18 až 25 rokov (5 %).

Tabuľka 2 **Pohlavie respondentov**

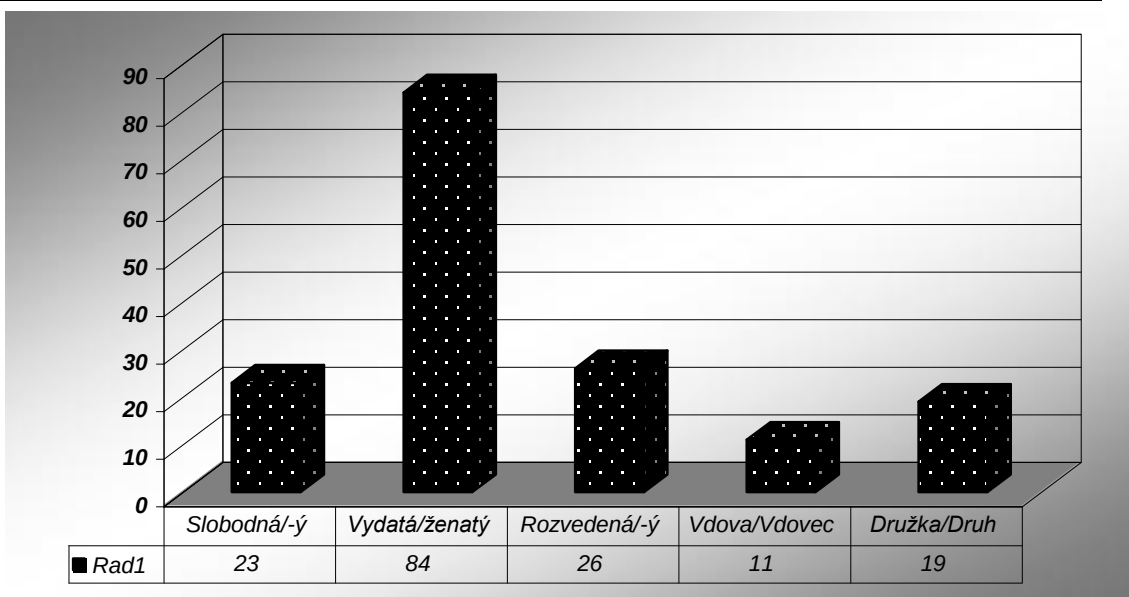
Muž	68
Žena	95
SPOLU RESPONDENTOV	163

Z grafu vyplýva viac početné zastúpenie žien, a to až 58%. Zastúpenie mužov je 42 %.

Tabuľka 3 **Rodinný stav respondentov**

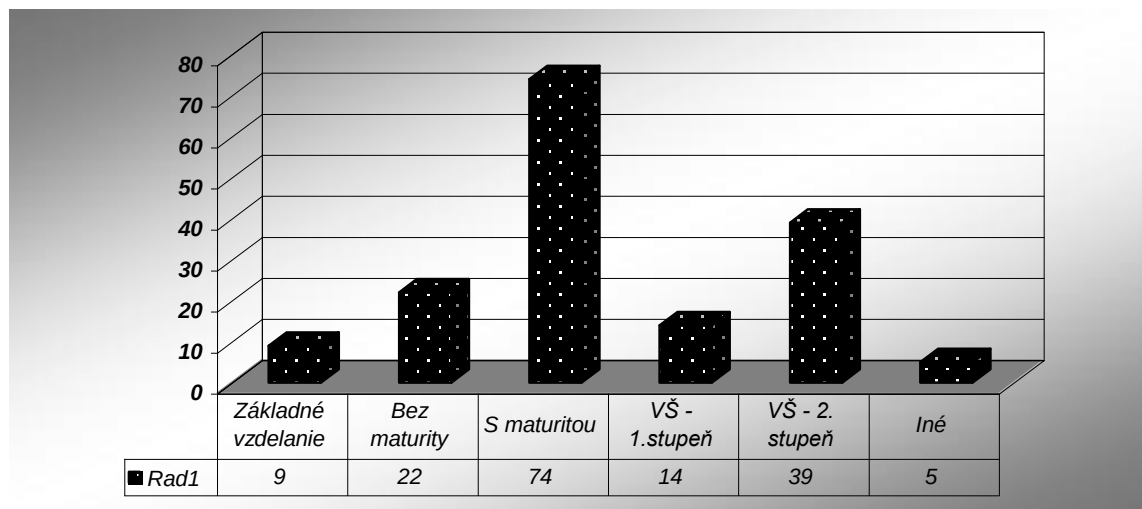
Slobodná/-ý	23
Vydatá/ženatý	84
Rozvedená/-ý	26
Vdova/vdovec	11
Družka/druh	19
SPOLU RESPONDENTOV	163

Najviac respondentov až 51 % sú v manželskom zväzku. Najmenej respondentov tvoria vdovci (7 %).

Tabuľka 4 **Úroveň vzdelania respondentov**

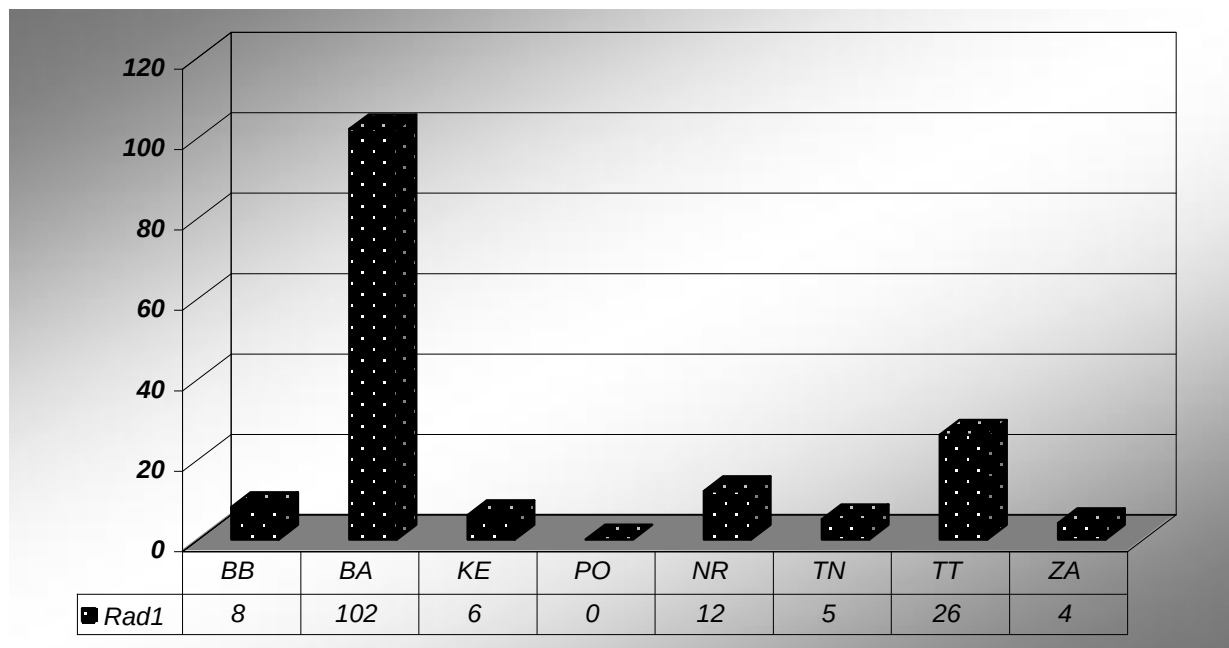
Základné vzdelanie	9
Stredné odborné bez maturity	22
Stredné odborné s maturitou	74
Vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa (Bc.)	14
Vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa	39
Iné	5
SPOLU RESPONDENTOV	163

Z grafu vyplýva, že najviac respondentov má stredoškolské vzdelanie s maturitou (45 %) a najmenšiu skupinu z hľadiska vzdelania tvorí v 3 % skupina s iným v dotazníku neuvedeným vzdelaním.

Tabuľka 5 **Kraj, v ktorom bývajú respondenti**

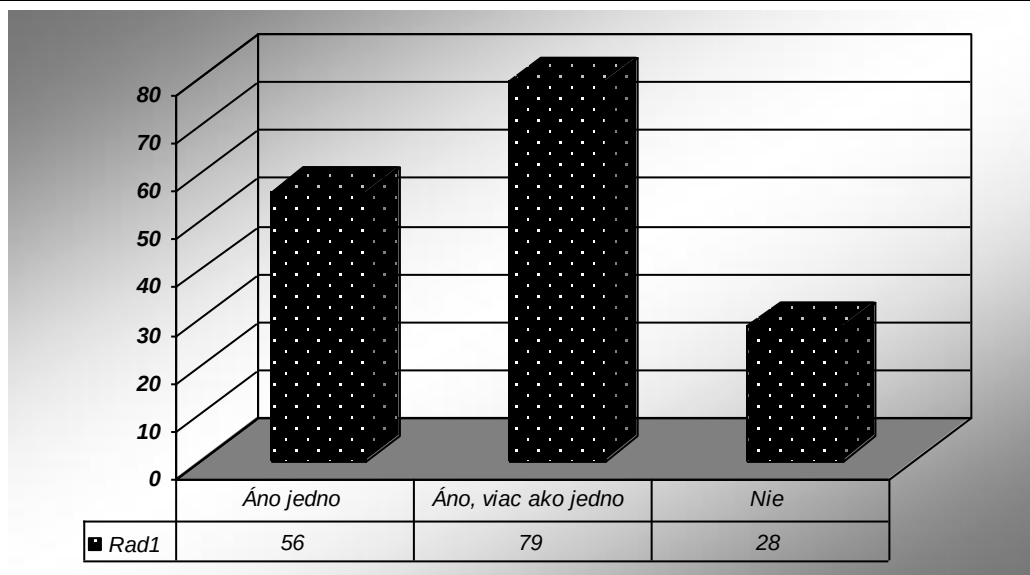
Banskobystrický	8
Bratislavský	102
Košický	6
Prešovský	0
Nitriansky	12
Trenčiansky	5
Trnavský	26
Žilinský	4
SPOLU RESPONDENTOV	163

Najviac respondentov (63 %) pochádza z Bratislavského kraja a ani jeden respondent nepochádza z Prešovského kraja.

Tabuľka 6 **Počet detí respondentov**

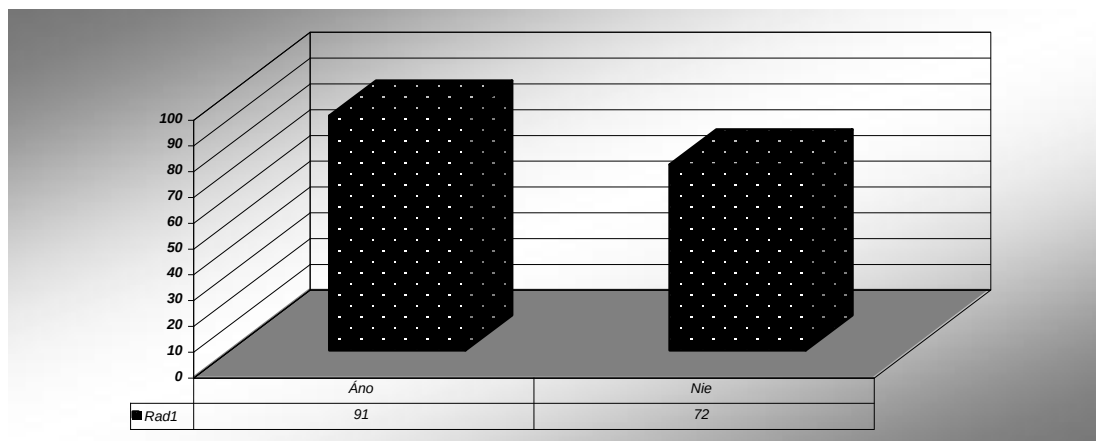
Áno, jedno	56
Áno, viac ako jedno	79
Nie	28
SPOLU RESPONDENTOV	163

Najviac zastúpenou skupinou 49 % sú respondenti, ktorí majú viac ako jedno dieťa a naopak, najmenej zastúpenú skupinu tvoria respondenti, ktorí nemajú žiadne dieťa (17 %).

Tabuľka 7 **Stretli ste sa osobne s porušovaním práv detí**

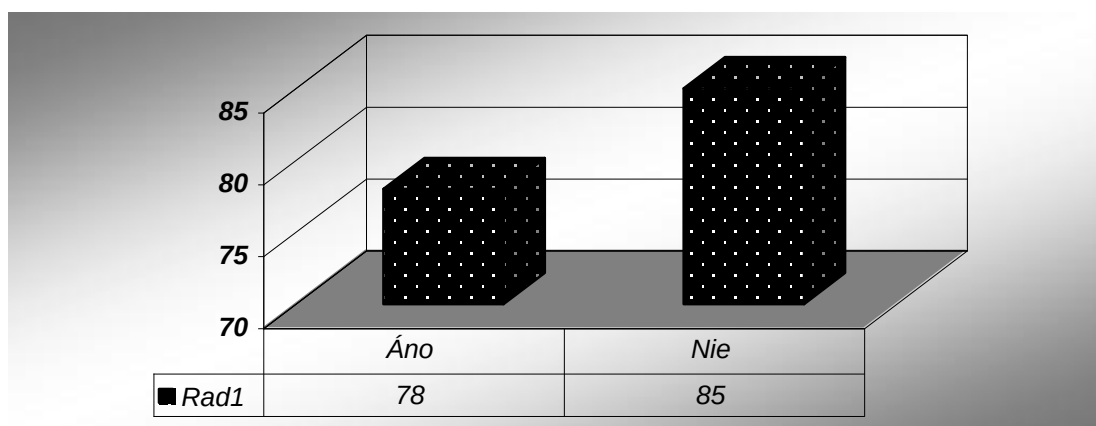
Áno	91
Nie	72
SPOLU RESPONDENTOV	163

Výsledky z grafu sú veľmi nemilým prekvapením, pretože viac ako polovica respondentov 56% sa osobne stretlo s porušovaním práv detí, a 44% respondentov sa s porušovaním nestretlo.

Tabuľka 8 **Myslíte si, že práva detí sú v Slovenskej republike dostatočne chránené?**

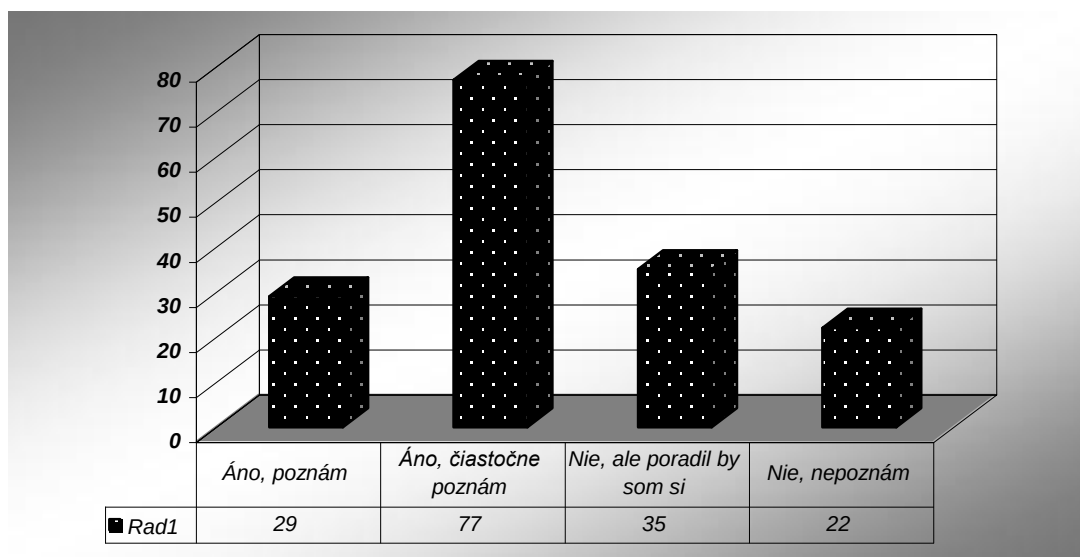
Áno	78
Nie	85
SPOLU RESPONDENTOV	163

Prekvapivým poznatkom bolo, že viac ako polovica 52 % je presvedčených, že práva detí nie sú v Slovenskej republike dostatočne chránené. Opačný názor preferuje 48 % respondentov.

Tabuľka 9 **Poznáte orgán ochrany práva, na ktorý by ste sa obrátili v prípade porušovania práv Vašich detí?**

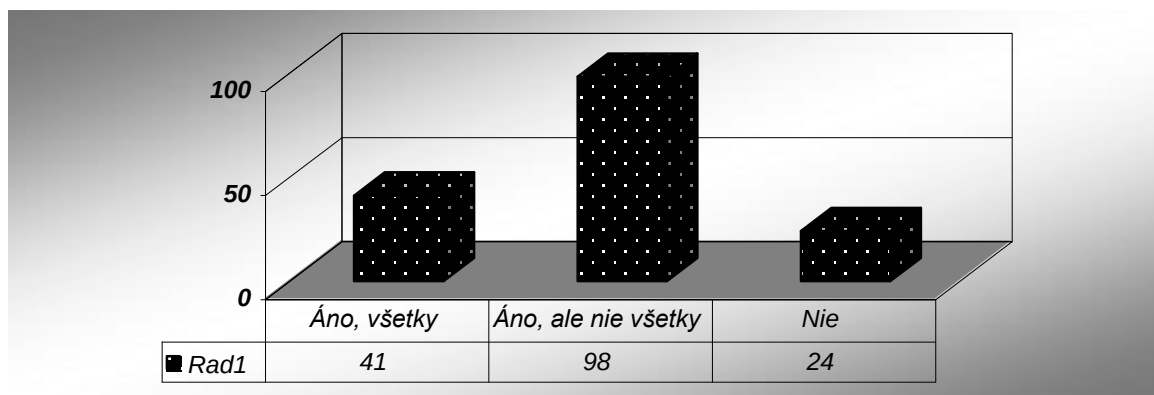
Áno, poznám	29
Áno, čiastočne poznám	77
Nie, ale poradil/-a by som si	35
Nie, nepoznám	22
SPOLU RESPONDENTOV	163

Pozitívnym zistením bolo, že skoro polovica respondentov, konkrétne 48 %, má čiastočnú vedomosť o tom, kam by sa obrátili v prípade porušenia práv ich detí. Iba 13 % z celkového počtu respondentov odpovedalo „Nie, nepoznám“.

Tabuľka 10 **Poznáte svoje základné ľudské práva a slobody podľa Ústavy SR?**

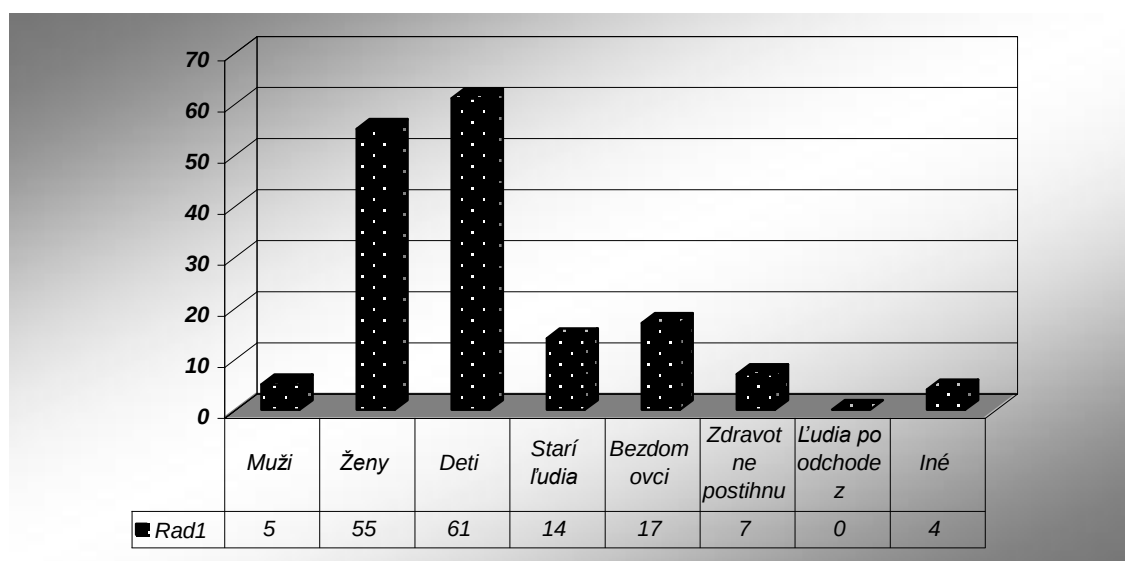
Áno, všetky	41
Áno, ale nie všetky	98
Nie	24
SPOLU RESPONDENTOV	163

Ako vidieť, drvivá väčšina (až 60 % respondentov) uviedla, že pozná len niektoré svoje práva, a 15 % respondentov nepozná žiadne svoje práva podľa Ústavy SR.

Tabuľka 11 Aké skupiny ľudí sú z hľadiska porušovania ľudských práv podľa Vás najviac ohrozené?

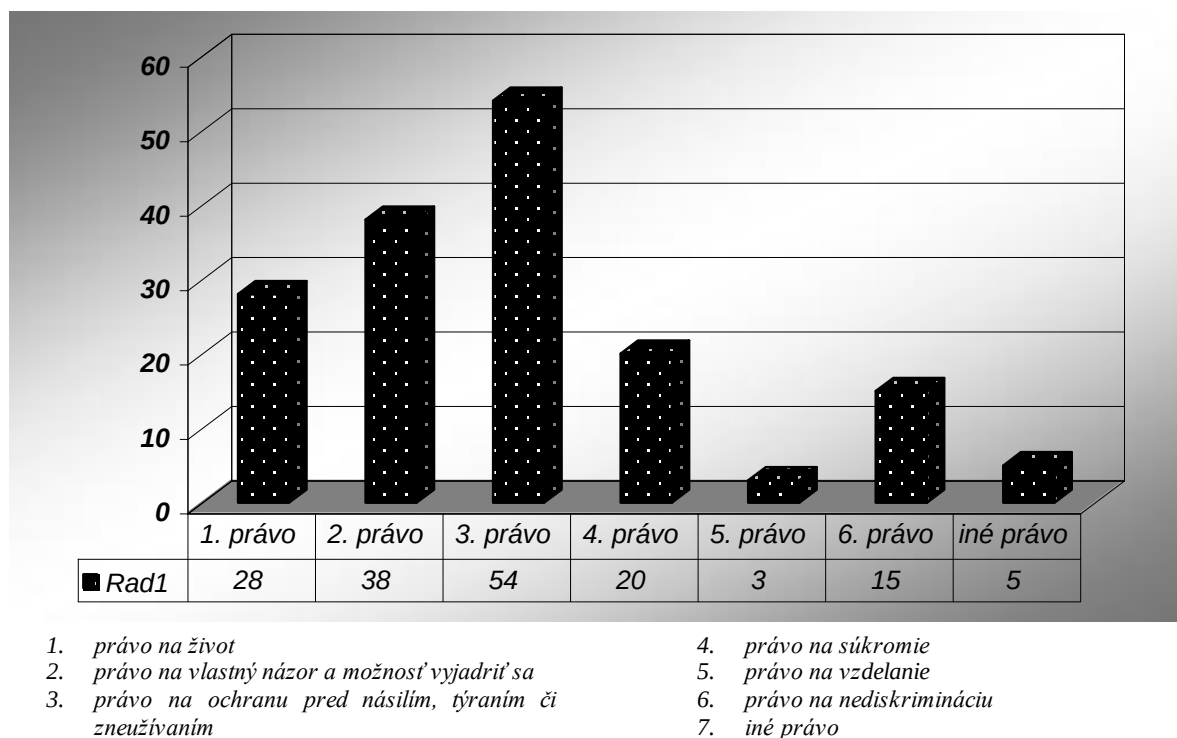
Muži	5
Ženy	55
Deti	61
Starí ľudia	14
Bezdomovci	17
Zdravotne postihnuté osoby	7
Ľudia po odchode z väzenia	0
Iné	4
SPOLU RESPONDENTOV	163

Z analýzy odpovedí vyplýva, že najviac ohrozenou skupinou podľa respondentov sú deti (38 %). Za neohrozenú skupinu respondenti považujú ľudí po odchode z väzenia.

Tabuľka 12 Ktoré základné práva detí sú podľa Vášho názoru najviac porušované?

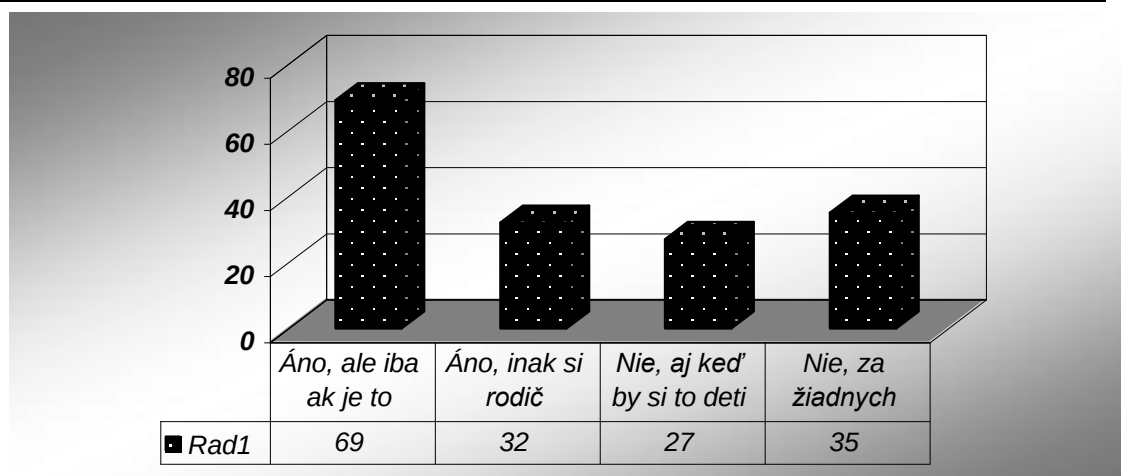
Právo na život	28
Právo na vlastný názor a možnosť vyjadriť sa	38
Právo na ochranu pred násilím, týraním či zneužívaním	54
Právo na súkromie	20
Právo na vzdelanie	3
Právo na nediskrimináciu	15
Iné právo	5
SPOLU RESPONDENTOV	163

Za najviac porušované základné právo detí respondenti uviedli právo na ochranu pred násilím, týraním či zneužívaním, a to v 34 %. Na druhé miesto bolo zaradené právo na vlastný názor a možnosť sa vyjadriť (23 %), tretie miesto patrí právu na život (17 %). Ako najmenej porušované právo respondenti uviedli právo na vzdelanie (5 %).

Tabuľka 13 **Súhlasíte s používaním fyzických trestov pri výchove detí?**

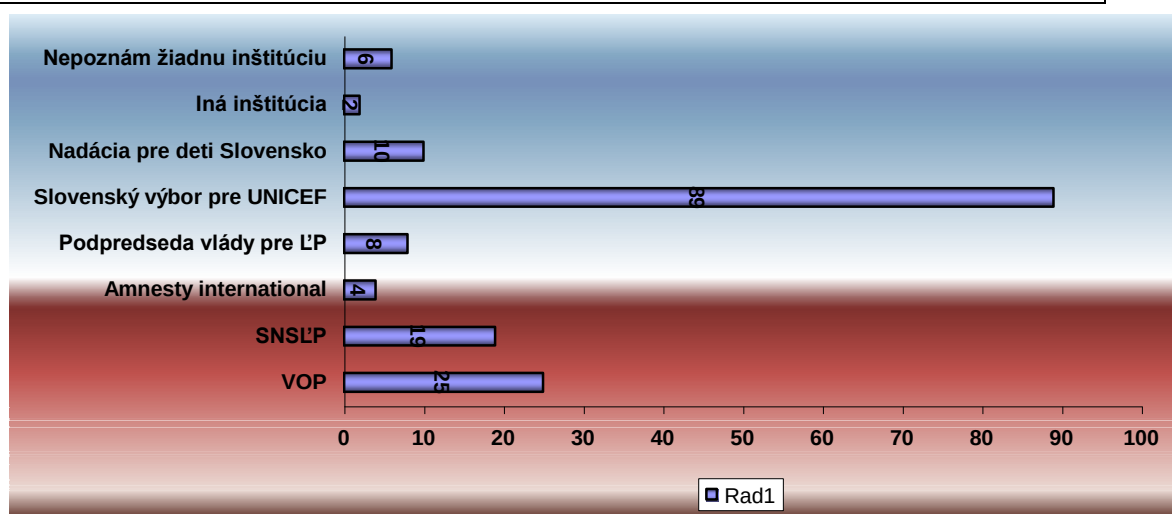
Áno, ale iba ak je to nevyhnutné	69
Áno, inak si rodič nevybuduje rešpekt	32
Nie, aj keď by si to deti často zaslúžili	27
Nie, za žiadnych okolností	35
SPOLU RESPONDENTOV	163

Pri vyhodnotení tejto otázky nás prekvapilo zistenie, že až 42 % respondentov používa pri výchove detí, ak je to nevyhnutné, fyzické tresty. Iba 17 % sa vyjadrilo, že takýto výchovný prostriedok nepoužíva, aj keď by si to deti často zaslúžili.

Tabuľka 14 Uved'te, ktorá inštitúcia zaoberajúca sa právami detí je Vám najviac známa?

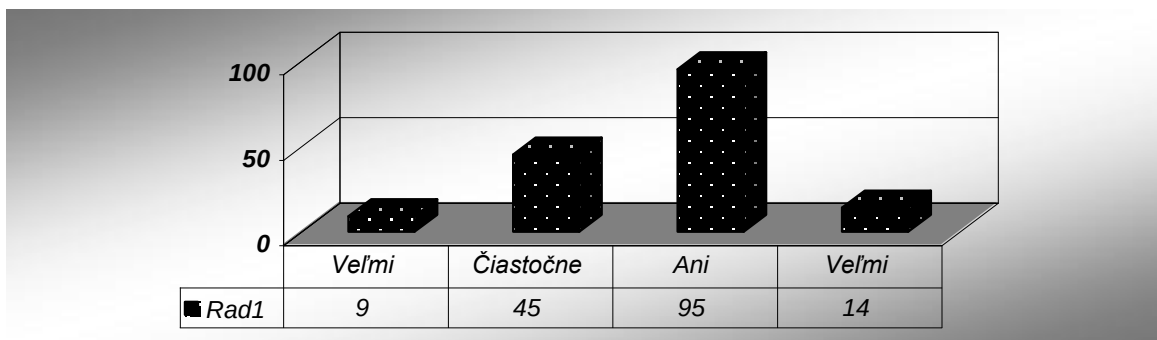
Úrad verejného ochrancu práv	25
Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	19
Amnesty international	4
Podpredseda vlády SR pre ľudské práva	8
Slovenský výbor pre UNICEF	89
Nadácia pre deti Slovenska	10
Iná inštitúcia	2
Nepoznám žiadnu inštitúciu	6
SPOLU RESPONDENTOV	163

Unicef bol v 55 % respondentmi označený za najznámejšiu inštitúciu zaoberajúcou sa právami detí. Na druhé miesto (15 %) respondenti zaradili Úrad verejného ochrancu práv a tretie miesto (12 %) patrí Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva. Štvrtú priečku obsadila Nadácia pre deti Slovensko a najmenej respondentov (1%) zvolilo možnosť výberu inej inštitúcie.

Tabuľka 15 Uved'te, do akej miery ste spokojná/ý s úrovňou informovanosti inštitúcií zaoberajúcich sa porušovaním práv detí?

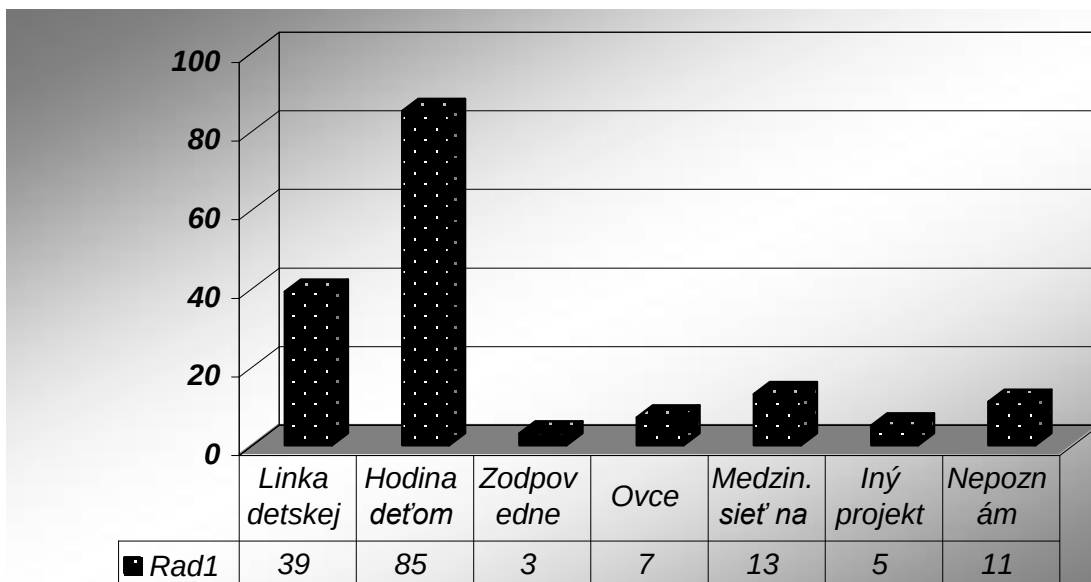
Veľmi spokojná/-ý	9
Čiastočne spokojná/-ý	45
Ani nespokojná/-ý ani spokojná/-ý	95
Veľmi nespokojná/-ý	14
SPOLU RESPONDENTOV	163

Pri tejto otázke sa väčšina respondentov (57 %) ukázala ako nerozhodná, pretože sa v podstate nevedeli jednoznačne vyjadriť, do akej miery sú spokojní s úrovňou informovanosti inštitúcií zaoberajúcich sa porušovaním práv detí. 28 % sa ale vyjadrilo, že sú čiastočne spokojní a 9 % je veľmi nespokojných.

Tabuľka 16 **Ktorý projekt na ochranu práv detí je Vám najviac známy?**

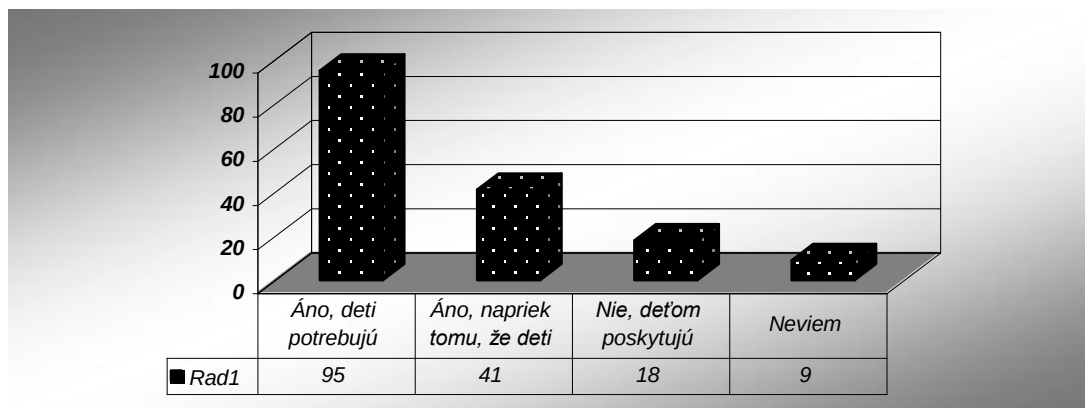
„Linka detskej istoty“	39
„Hodina deťom“	85
„Zodpovedne“	3
„Ovce“	7
„Medzinárodná sieť na predchádzanie šikanovania a násilia v školách“	13
Iný projekt	5
Nepoznám žiadny projekt	11
SPOLU RESPONDENTOV	163

Údaje z grafu jednoznačne poukazujú, že najviac známy projekt na ochranu práv detí je projekt „Hodina deťom“, a to až v 52 %. Ako druhý najznámejší projekt respondenti (24 %) poznajú „Linku detskej istoty“ a najmenej známy projekt je projekt „Zodpovedne.sk“ (2 %).

Tabuľka 17 **Podporili by ste zriadenie novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí?**

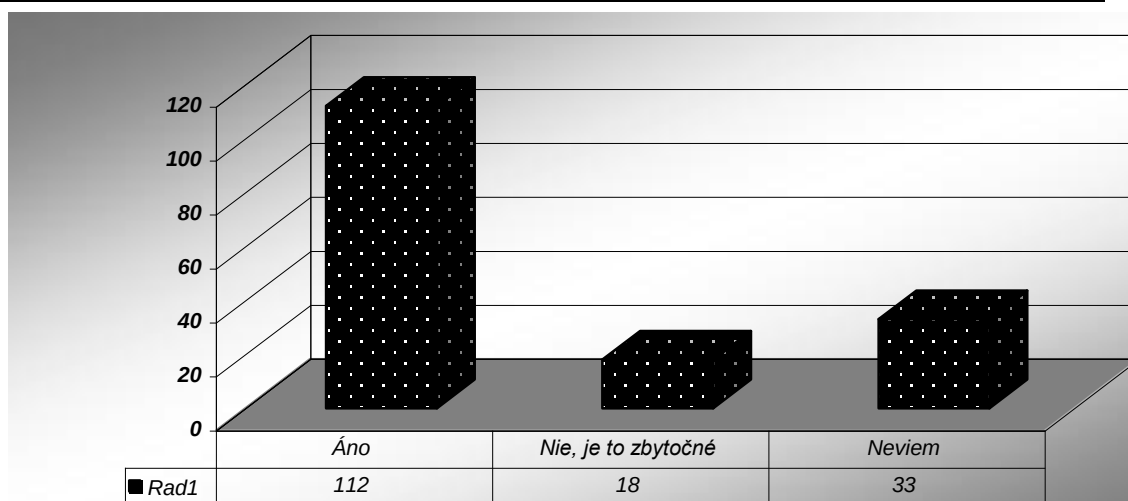
Áno, deti potrebujú samostatnú inštitúciu	95
Áno, napriek tomu, že deti majú dostatočnú ochranu	41
Nie, deťom poskytujú ochranu iné inštitúcie	18
Neviem	9
SPOLU RESPONDENTOV	163

Veľmi cenným poznáním bolo zistenie postoja respondentov k tejto problematike. V podstate až 83 % (58 % + 25 %) respondentov by podporilo zriadenie novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí. 11 % respondentov nesúhlasí z dôvodu, že deťom ochranu už poskytujú iné inštitúcie, a 6 % sa k tejto otázke nevedelo vyjadriť.

Tabuľka 18 **Myslíte si, že by sa malo uskutočniť referendum o zriadení novej samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí**

Áno	112
Nie, je to zbytočné	18
Neviem	33
SPOLU RESPONDENTOV	163

Až 69% respondentov je názoru, že by sa malo uskutočniť referendum o zriadení novej samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí. Opačný názor zdieľa 11 % respondentov.

Vzhľadom na získané a spracované výsledky prieskumu môžeme prejsť k overovaniu hypotéz.

V prieskumnej hypotéze **H1** sme skúmali znalosti respondentov v oblasti práv detí a ich názor na činnosť orgánov ochrany práv detí. Na overenie tohto predpokladu sme vychádzali z komparácie kombinácií odpovedí otázok číslo:

8. Myslíte si, že práva detí sú v Slovenskej republike dostatočne chránené?
9. Poznáte orgán ochrany práva, na ktorý by ste sa obrátili v prípade porušovania práv Vašich detí?
10. Poznate svoje základné ľudské práva a slobody podľa Ústavy SR?
14. Uved'te, ktorá inštitúcia zaoberajúca sa právami detí je Vám najviac známa?
15. Uved'te do akej miery ste spokojná/-ý s úrovňou informovanosti inštitúcií zaoberajúcich sa porušovaním práv detí?
16. Ktorý projekt na ochranu práv detí je Vám najviac známy?

Hypotézu H1 budeme považovať za potvrdenú, ak väčšina respondentov bude častejšie uvádzať možnosti, na základe ktorých je možné konštatovať ich pozitívne hodnotenie na činnosť orgánov ochrany práv detí a tiež ich dobrú znalosť v oblasti práv detí. Za väčšinu respondentov považujeme skupinu viac ako 50 %.

Hypotézu H1 budeme považovať za nepotvrdenú, ak väčšina respondentov bude častejšie uvádzať možnosti, na základe ktorých je možné konštatovať ich negatívne hodnotenie na činnosť orgánov ochrany práv detí a tiež ich slabšiu znalosť v oblasti práv detí. Za väčšinu respondentov považujeme skupinu viac ako 50 %.

Kombinácie odpovedí, ktoré hypotézu potvrďovali, boli:

- Otázka číslo 8 = 48 % (♦Áno)
Otázka číslo 9 = 66 % (♦Áno poznám, ♦Áno čiastočne poznám)
Otázka číslo 10 = 85 % (♦Áno všetky, ♦Áno, ale nie všetky)
Otázka číslo 14 = 96 % (♦Všetky vymenované inštitúcie v dotazníku)
Otázka číslo 15 = 34 % (♦Veľmi spokojná/-ý, ♦Čiastočne spokojná/-ý)
Otázka číslo 16 = 93 % (♦Všetky vymenované projekty v dotazníku)

Kombinácie odpovedí, ktoré hypotézu nepotvrďovali, boli:

- Otázka číslo 8 = 52 % (♦Nie)
Otázka číslo 9 = 34 % (♦Nie, ale poradil/a by som si, ♦Nie, nepoznám)
Otázka číslo 10 = 15 % (♦Nie)
Otázka číslo 14 = 4 % (♦Nepoznám žiadnu inštitúciu)
Otázka číslo 15 = 66 % (♦Ani nespokojná/-ý, ani spokojná/-ý, ♦Veľmi nespokojná/-ý)
Otázka číslo 16 = 7 % (♦Nepoznám žiadny projekt)

Na základe vyhodnotenia štatistických výsledkov môžeme skonštatovať **potvrdenie** hypotézy H1, pretože z odpovedí väčšej časti respondentov na otázky číslo 8, 9, 10, 14, 15 a 16 vyplynula ich dobrá znalosť v oblasti práv detí a tiež pozitívne hodnotili činnosť orgánov ochrany práv detí. Všetky odpovede potvrdzujúce hypotézu H1 boli viac než 50 % okrem otázky číslo 8 a 15. Pri otázke číslo 8 respondenti odpovedali v 48 % s tým, že väčšia časť respondentov (a to až 52 %) sa priklonila k názoru, že práva detí v Slovenskej republike nie sú dostatočne chránené. Pri otázke číslo 15 bola väčšina respondentov nerozhodná (57 %)

v otázke, či sú spokojní s úrovňou informovanosti inštitúcií zaoberajúcich sa porušovaním práv detí. Spokojní a čiastočne spokojní boli respondenti v 34 %.

V prieskumnej hypotéze **H2** sme zisťovali postoj respondentov k zriadeniu samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí v Slovenskej republike. Na overenie tohto predpokladu sme vychádzali z komparácie kombinácií odpovedí otázok číslo:

17. Podporili by ste zriadenie novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí?

18. Myslíte si, že by sa malo uskutočniť referendum o zriadení novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí?

Hypotézu H2 budeme považovať za potvrdenú, ak väčšina respondentov bude častejšie uvádzať možnosti, na základe ktorých sa potvrdí ich kladný postoj k zriadeniu takejto inštitúcie a možno tiež konštatovať ich všeobecne kladný postoj k uskutočneniu referenda o zriadení novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí. Za väčšinu respondentov považujeme skupinu prevyšujúcu 50 %.

Hypotézu H2 budeme považovať za nepotvrdenú, ak väčšina respondentov bude častejšie uvádzať možnosti, na základe ktorých sa nepotvrdí ich kladný postoj k zriadeniu takejto inštitúcie a zároveň tiež možno konštatovať ich všeobecne záporný postoj k uskutočneniu referenda. Za väčšinu respondentov považujeme skupinu viac ako 50%.

Kombinácie odpovedí, ktoré hypotézu potvrďovali, boli:

Otázka číslo 17 = 83 % (♦Áno, deti potrebujú samostatnú inštitúciu ♦Áno, napriek tomu, že deti majú dostatočnú ochranu.)

Otázka číslo 18 = 69 % (♦Áno)

Kombinácie odpovedí, ktoré hypotézu nepotvrďovali, boli:

Otázka číslo 17 = 17 % (♦Nie, deťom poskytujú ochranu iné inštitúcie, ♦ Neviem)

Otázka číslo 18 = 31 % (♦Nie, je to zbytočné, ♦ Neviem.)

Na základe vyhodnotenia štatistických výsledkov môžeme skonštatovať **potvrdenie** hypotézy H2, pretože z odpovedí väčšej časti respondentov na otázky číslo 17 a 18 vyplynulo, že respondenti majú kladný postoj k zriadeniu osobitnej inštitúcie a tiež by svoj názor podporili aj v referende. Odpovede potvrdzujúce hypotézu H2 boli viac než 50 %.

Na záver prezentácie uvedených zistení a komplexnejšieho prehľadu o danej problematike uvádzame zhodnotenie jednotlivých otázok (1 – 18), ktoré dosiahli najväčšie percento odpovedí respondentov:

1. Najviac zastúpená skupina respondentov bola vo veku od 36 rokov – 45 rokov, ktorí tvorili **54 %**.
2. Početnejšie bolo zastúpenie žien, ktoré tvorili **58 %**.
3. Najviac respondentov bolo v manželskom zväzku, ktorí tvorili zastúpenie **51 %**.
4. Najviac vyskytujúcu sa vzdelanostnú kategóriu tvorili respondenti so stredoškolským vzdelaním s maturitou, ktorí tvorili zastúpenie **45 %**.
5. Najväčšie zastúpenie mali respondenti z Bratislavského kraja, ktorí tvorili **63 %**.
6. Najviac respondentov má viac ako jedno dieťa a to **49 %**.
7. Osobne sa stretlo s porušovaním práv detí až **56 %** respondentov.
8. Viac ako polovica respondentov (**52 %**) je názoru, že práva detí v SR nie sú dostatočne chránené.
9. Najviac respondentov – **48 %** – uviedlo, že majú čiastočnú vedomosť o tom, kam by sa obrátili v prípade porušenia práv ich detí.

10. Drvivá väčšina respondentov – **60 %** – uviedla, že svoje práva podľa Ústavy SR pozná, ale nie všetky.
11. Najviac respondentov – **38 %** – uviedlo, že podľa ich názoru sú z hľadiska porušovania ľudských práv najviac ohrozené deti.
12. Najviac respondentov – **34 %** – sa vyjadrilo, že právo na ochranu pred násilím, týraním či zneužívaním je najčastejšie porušované právo u detí.
13. Najviac respondentov – **42 %** – uviedlo, že súhlasia s používaním fyzických trestov pri výchove detí, ale iba ak je to nevyhnutné.
14. Viac ako polovica respondentov – **54 %** – uviedla UNICEF ako najznámejšiu inštitúciu zaoberajúcu sa právami detí.
15. Viac ako polovica respondentov – **57 %** – sa vyjadrila, že sú nerozhodní v názore na úroveň informovanosti inštitúcií zaoberajúcich sa porušovaním práv detí.
16. Za najviac známy projekt ochrany práv detí považuje väčšina respondentov projekt „Hodina deťom“, a to až **52 %**
17. Drvivá väčšina respondentov – **83 %** – by podporila zriadenie novej osobitnej inštitúcie na ochranu práv detí.
18. Viac ako polovica respondentov (**69 %**) je názoru, že by sa malo uskutočniť referendum o zriadení novej samostatnej inštitúcie na ochranu práv detí.

Počas prieskumu sme zistili množstvo zaujímavých a hodnotných skutočností, ktoré sú pre nás veľkým prínosom a samozrejme prispeli k väčšiemu rozhl'adu v uvedenej problematike.⁵

Záver

Základné práva a slobody sú garantované normami najvyššej právnej sily, sú predmetom úpravy medzinárodných dokumentov, ale aj vnútroštátnych zákonov. Sú neustálou témou odborných diskusií na medzinárodných fórach, ale aj záujmom laickej verejnosti. Ich súčasťou je i neustále sa vyvíjajúci systém právnej a inej ochrany, a napriek tomu sú často porušované, obmedzované, nerešpektované. Dospelý jedinec sa vie ako-tak brániť, avšak sú skupiny ľudí, ktoré sa nemôžu alebo nevedia brániť. Jednou z týchto skupín, ktoré sú v ohrození, sú deti. Sú tou skupinou obyvateľstva, ktorá je najmenej schopná ovplyvniť kroky a opatrenia prijímané vládou a inými organizáciami a je najpočetnejšou minoritou, ktorá nepozná všetky svoje práva a možnosti na vymáhanie svojich práv. I z toho dôvodu bola v štúdií pozornosť zameraná na obsahovú stránku Dohovoru o právach dieťaťa aspoň v bazálnej rovine, ktorý je základným katalógom práv detí. O právach detí musí vedieť verejnosť, ale aj pre deti musia byť zrozumiteľné. Starostlivosť a ochrana práv detí, ktoré sú ohrozenou skupinou, si vyžaduje zvýšenú pozornosť v celej spoločnosti, v našom štáte, a to zo strany všetkých jeho organizačných súčastí. Tieto konštatovania nám potvrdzujú i závery z výskumu, z ktorého na základe odpovedí respondentov vyplynulo, že sa stretli s porušovaním práv detí, viac ako polovica opýtaných je toho názoru, že práva dieťaťa nie sú dostatočne chránené, a prekvapivo značná časť respondentov (až 83 %) by uvítala osobitný orgán na ochranu práv detí, k čomu smerujú i naše návrhy de lege ferenda – zriadenie detského ombudsmana v Slovenskej republike. Z vyhodnotených odpovedí vyplynuli i ďalšie zaujímavé podnety, ktoré nás utvrdili v potrebe venovať priestor v štúdií uvedeným vybraným inštitúciám. Z viacerých inštitúcií či projektov zameraných na informovanie a ochranu práv detí sú verejnosti známe tie, ktoré médiá prezentujú častejšie, čím sa potvrdzujú i naše domnienky, že je potrebné poskytovať dotknutým subjektom – deťom, rodičom a vôbec

⁵ Prieskum bol vykonaný v spolupráci s Mgr. E. Vajdovou, a s jej súhlasom publikovaný.

všetkým informácie v tomto smere i pozitívnym prezentovaním v médiách a naďalej venovať tejto problematike pozornosť. Domnievame sa, že uvedené závery budú prínosom pre širší okruh percipientov, a ich využiteľnosť vnímame i v oblasti policajnej praxe.

Literatúra

- BARANCOVÁ, H. Výnimky zo zákazu diskriminácie. In *Justičná revue* č. 2/2005, s. 172.
- DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky. Komentár*. 2. vyd. Šamorín : Heuréka, 2007. ISBN 80-89122-38-8, 1197 s.
- KRÁLIK, J., ŠIMONOVÁ, J. a kol. *Heslár súkromného práva. Stručný výkladový slovník*. Bratislava : Akadémia PZ 2007, ISBN 978-80-8054-418-8, s. 447.
- LIPŠIC, D. K pozitívnej diskriminácii. In *Justičná revue* č.5/2007, s. 650.
- SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv)* II. rozšírené vydanie. Žilina : Poradca podnikateľa 2006, s. 973.
- SVÁK, J. a kol. *Ústavné právo SR*. Bratislava : Akadémia PZ 2008, ISBN 978-80-8054-455-3, s. 478.
- VAJDOVÁ, E., MARCZYOVÁ, K. Aktuálne otázky realizácie základných práv a slobôd dieťaťa v SR. In *Diplomová práca*. Bratislava : Akadémia PZ 2010.
- ZÁKON číslo 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov
- ZÁKON číslo 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v Slovenskej republike v znení neskorších predpisov
- www.snslp.sk
- www.vop.sk

Key words: human rights, rights of children, rights protection system, human rights ombudsman, Slovak National Centre for Human Rights.

Summary

The twentieth century, end of WW II brought new possibilities of protection of fundamental human rights and freedoms which form a current and high priority area of every democratic state. They form a broad area which includes several categories of rights and freedoms, and touches upon various subjects. A directory of fundamental rights and freedoms, which has consequently been complemented, demands for widening the mechanisms providing protection of the rights, whether at legal or institutional level. Some of the existing means created to help in cases of breach of individual's rights are noted for people, e. g. judicial authorities, the police or a barrister, while others, originating later, are less familiar to the public, e. g. human rights ombudsman, or Slovak National Centre for Human Rights. Moreover, we can state that citizens are not aware of all rights and freedoms in some categories, or rights adjudicated to particular groups. We are mentioning the rights of children (which used to be a taboo topic for a long time), cases of their breach and the possibility to demand protection in the above-mentioned institutions. An important milestone in this area was adoption of the United Nations Convention on the Rights of Children being the most significant directory of these rights. Due to the outlined reasons, attention has been paid to these issues at a scientific level with the aim to learn the opinion of the public on the existing situation in the Slovak Republic, as well as justness of creation of a special authority which would protect rights of children comprehensively, e. g. children rights ombudsman.

*pplk. JUDr. Klaudia Marczyová, PhD.
Katedra verejnoprávnych disciplín
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
tel: 09610 57 263
e-mail: klaudia.marczyova@minv.sk*

Recenzenti: doc. JUDr. Vladimír Zoubek, CSc., Mgr. Aleš Zpěvák